
ПОВІДОМЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

(у розділі публікують тези доповідей здобувачів вищої освіти,
виконані у співавторстві та/або під керівництвом
наукових/науково-педагогічних працівників)

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-258-9-16>

Луцюк Дар'я Павлівна

Національна академія внутрішніх справ

Науковий керівник: Сорока Ірина

м. Київ, Україна

ЛІНГВІСТИЧНІ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ

Війна в Україні викликала багато незворотних змін та трансформацій. Події воєнного часу змусили переглянути доктринальні підходи та практичні засоби захисту держаного суверенітету та незалежності, як у питаннях ведення війни так і у притягненні до відповідальності осіб, що скоюють злочини проти основ національної безпеки.

Внаслідок вчинення протиправних дій, які сприяють збройній агресії на території України, Кримінальний кодекс України було доповнено статтею 111–1 під назвою – «Колабораційна діяльність». Колабораційна діяльність може бути здійснена у формі: заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України або публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного

суверенітету України на тимчасово окуповані території України, здійснення пропаганди у закладах освіти, проведення заходів політичного характеру, здійснення інформаційної діяльності у співпраці з окупаційною адміністрацією, спрямованих на підтримку держави-агресора, або на уникнення нею відповідальності за збройну агресію проти України, за відсутності ознак державної зради та інше [1].

При розслідуванні кримінальних правопорушень пов'язаних з колабораційною діяльністю значної уваги заслуговує призначення та проведення лінгвістичних експертиз, оскільки такі кримінальні правопорушення вчиняються у формі активних дій, а саме публічного заперечення чи закликів.

Під лінгвістичною експертизою розуміється спеціалізоване мовознавче дослідження текстових матеріалів, інших мовних об'єктів, а також невербальних засобів комунікації, які в поєднанні з вербальними генерують смисли у повідомленні [2, с. 67].

Лінгвістична експертиза мовлення поділяється на авторознавчу експертизу писемного мовлення та семантико-текстуальну експертизу писемного та усного мовлення.

При проведенні лінгвістичних експертиз об'єктами дослідження можуть бути тексти усного та писемного мовлення, словесні, літерні, фонетичні та комбіновані позначення, а також паралінгвістичні знакові елементи (жести і міміка).

Під час призначення лінгвістичної експертизи при розслідуванні кримінальних правопорушень пов'язаних із колабораційною діяльністю, об'єктами лінгвістичної експертизи можуть виступати висловлювання на публічних заходах та пости у соціальних мережах.

В процесі лінгвістичної експертизи призначеної у кримінальному провадженні при розслідуванні колабораційної діяльності, експерту належить з'ясувати наступні питання: які значення мають слова, фрази, зафіксовані в тексті поста або повідомленні, промови, що підлягають дослідженню? яким є об'єктивний зміст досліджуваного словосполучення, речення, тексту, групи текстів, повідомлення, промови? чи містяться у тексті, повідомленні, промови висловлювання, виражені у формі закликів до певних дій? якщо так, то до яких саме дій, чи є ці заклики публічними та яка їх форма

вираження? чи міститься у досліджуваному фрагменті інформація позитивного або негативного характеру щодо того чи іншого суспільного явища? чи містяться у промові ознаки пропаганди? якщо так, то пропаганди чого саме? чи міститься в тексті, повідомленні, промові висловлювання, підтримки діяльності держави агресора та/або окупаційної влади? чи містяться в тексті, повідомленні, промові висловлювання, виражені у формі спонукання до переходу на бік окупаційної влади та держави-агресора? Якщо так, то у формі яких саме дій? чи використані в зазначеному тексті фрагменти іншого конкретного текстового джерел? чи містяться в тексті, повідомленні, промові висловлювання, виражені у формі погрози щодо вчинення певних дій? якщо так, то до яких саме дій? [3].

Результати лінгвістичної експертизи оформлюються відповідним висновком експерта, який визнається окремим джерелом доказу у суді.

Враховуючи вищевикладене, слід зазначити, що лінгвістична експертиза при розслідуванні кримінальних правопорушень пов'язаних із колабораційною діяльністю заслуговує особливого значення, оскільки саме за допомогою цієї експертизи можливо встановити автора тексту та вирішити питання мовленнєвого характеру, які не пов'язані із встановленням фактичних даних про автора. Тому, висновок експерта як результат проведення лінгвістичної експертизи дає можливість слідчому довести факт вчинення кримінального правопорушення, встановити особу, яка вчинила це кримінальне правопорушення та довести її причетність до вчинення цього кримінального правопорушення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний Кодекс України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. № 25–26. 2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Рогова М.О. Лепеха Т.В. Типи лінгвістичних експертиз. *Дніпропетровський Університет Внутрішніх Справ*. 2017. №3. С. 66–72.
3. Змінились правила лінгвістичної експертизи мовлення. *Юридична практика*. 2021. URL: <https://pravo.ua/zminylys-pravylya-linhvistychnoi-ekspertyzy-movlennia/>